

• ASSEMBLY SUPPORT INITIATIVE
NEWSLETTER
SEPTEMBAR 2006, BR. 24

Reforme u Skupštini

UVODNA REČ

Debata o Ustavu Kosova

Naredne nedelje i meseci će na više načina obeležiti važne odluke za budućnost Kosova, odluke koje treba da se donesu na Kosovu i izvan njega. Pregovori u Beču o pitanjima kao što su reforma lokalne vlasti, prava manjinskih zajednica i zaštita kulturne baštine, koji se vode pod vođstvom predsednika

Ahtisarija, obeležavaju presudnu fazu, mada na vidiku nema značajnog dogovora između dve strane. Očekuje se da Kontakt Grupa i Savet bezbednosti Ujedinjenih nacija većaju o Kosovu i odrede rokove za donošenje odluke o budućem statusu Kosova, najverovatnije do kraja godine.

Na političkoj sceni Kosova počele su konsultacije o pisanju novog Ustava za Kosovo. Kraj rezolucije Saveta bezbednosti 1244 takođe znači da treba da se usvoji naslednik sadašnjeg Ustavnog okvira uzimajući u obzir odredbe rešenja o budućem statusu vezano za pitanja o kojima se pregovara u Beču. Sigurno je da se može očekivati da će kosovska Skupština imati ulogu stožera u ustavnom procesu tako što će biti legitimni forum za transparentno odlučivanje i odluke u koje će biti uključeni svi. Na kraju krajeva, takva je praksa u demokratskim društvima.

Kao rezultat pregovora o statusu i ustavnog procesa, kosovske institucije i društvo se spremaju za duboke promene. Ovo nesumnjivo predstavlja jedan od najtežih zadataka sa kojim je Kosovo moralo da se suoči do sada. Za kratko vreme, pošto se donese odluka o statusu, kosovske institucije moraće da pokažu političku zrelost i viziju prilikom pisanja i usvajanja ustava. Štaviše, ovaj period predstavlja dobru priliku za sve zajednice na Kosovu da okrenu jedne drugima radi bolje budućnosti. Nadajmo se da će ova šansa biti pametno iskorišćena i predstavljati temelj za trajan društveni sporazum između svih zajednica.

Ovo izdanje IPS biltena bavi se većim dešavanjima u kosovskoj Skupštini kao što su paket reformi, uspostavljanje službe protiv korupcije i evropske vizije za Kosovo. U ovom biltenu se ulazi u posebno poglavlje, kosovsku ustavnu debatu, koja će se baviti, politički i naučno, važnim vidovima novog ustavnog aranžmana. Poslanici Skupštine, pravnici i akademici, predstavnici građanskog društva i građani, pozvani su da daju svoje mišljenje u ovoj važnoj debati.

Franklin De Vrize

Koordinator inicijative za podršku Skupštini

Uvodna reč	2
Mojih prvih četiri meseci na čelu Skupštine Kosova	3
Približava se trenutak istine za Kosovo	5
Reforma u radu Skupštine- cilj i efekti	6
Poboljšanje rada u Parlamentu	8
Odgovornost Vlade prema Parlamentu	9
Četiri veća evropska parlamenta pomažu kosovskoj Skupštini	11
Program podrške za pregovore za 2006. godinu	12
Razmena iskustava sa susedima	13
Evropska integracija punom parom napred	14
Okrugli sto o pisanju ustava pomaže promovisanje demokratskih vrednosti na Kosovu	16
Najnovija dešavanja u Skupštini	18
Institucija Ombudspersona na Kosovu objavljuje šesti godišnji izveštaj (2005-2006)	20
Približavaju se izbori	21
Oebs-ovi stažisti u poslaničkim grupama organizuju konferencije o pitanjima politike	23

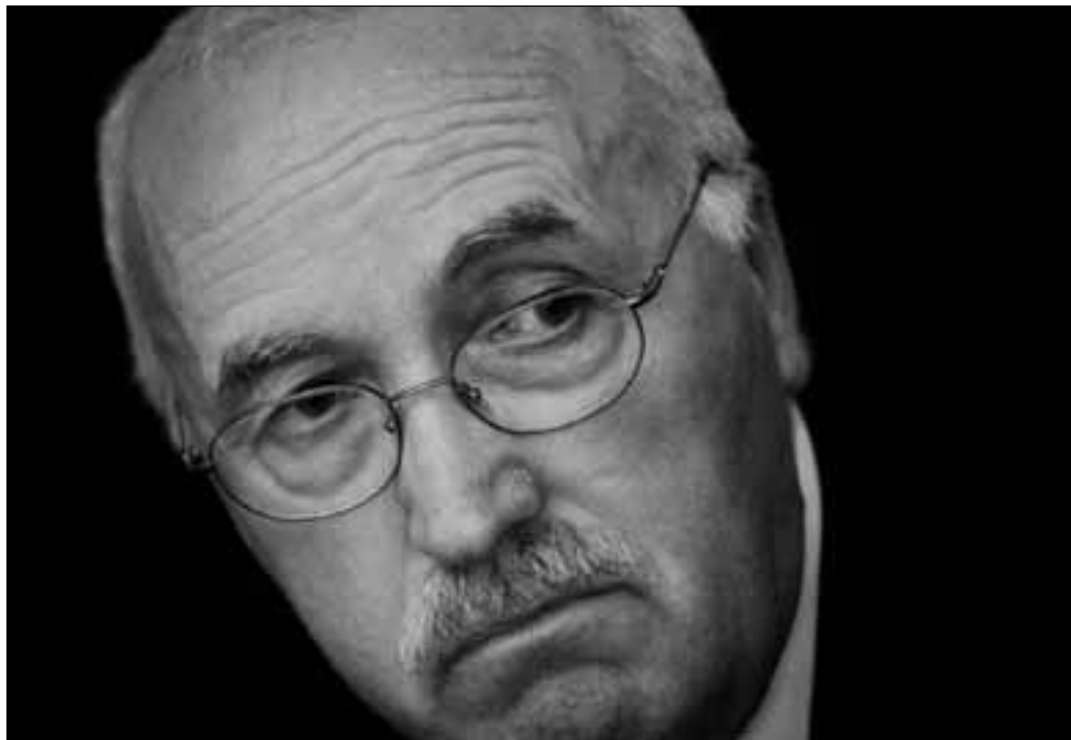
“Mojih prvih četiri meseci na čelu Skupštine Kosova”

Kolj Beriša ,predsednik Skupštine Kosova

Četiri meseci mog angažmana na čelu Skupštine Kosova su se zadesili u isto vreme sa 100 dana rada vlade Čekua. Kada je premijer došao u Skupštini da bi izveštavao o radu Vlade, iako od mene niko nije to zahtevao, nekako spontano sam mislio da predstavim neku vrstu izveštaja o poslu koji je urađen tokom vremenskog okvira od kada sam predsednik Skupštine Kosova. Osetio sam da mi je to odgovornost iz principa, ali više i obaveza zbog posla koji smo uradili ovih dana. Osetio sam to kao obavezu zbog truda mojih kolega, osoblja međunarodnih partnera koji su davali ogromnu pomoć. A nije bilo samo truda nego i je bilo i rezultata. Zato sam i pozvao medije i objavio sam rezultate rada i ponudio sam šansu da pitaju za sve što žele.

Zadnjih četiri meseci u Skupštini Kosova je učinjen veoma važan napredak. Određene mere i usvojeni projekti tokom ovog vremena su neka od dela koja se pamte jer omogućuju efikasno strukturiranje Skupštine Kosova na putu ostvarenja važne uloge Skupštine u ovoj fazi procesa na Kosovu.

Još od prvog dana mog dolaska na čelu Skupštine dokazao sam da svakog dana sam pokušavao da učinim nešto u vezi poštovanja dostojanstva poslanika. Uradili smo nešto i mislim još moramo isto učiniti jer poslanici moraju biti otelotvorenje i predstavnici naroda. U ovom okviru obj-

Kolj Beriša

asnili smo da pridajemo izričitu važnost dostojanstvu poslanika, preko putovanja njegovog mišljenja, njegove reči, jer iskrena reč je sinonim, to jest kičmeni stub svakog demokratskog parlamenta. Zakleli smo se da neće biti isključenih mikrofona nego da ćemo ih koristiti redom na bazi pravila koje smo usvojili zajedno.

Tokom ovog vremena smo postigli ostvarenje projekta reforme i plana standarda. Projekat sadrži godišnji kalendar rada Skupštine, predsedništva, parlamentarnih grupa i odbora. Tu ulaze i redovne interpelacije, obavezna zasedanja (po

50 minuta) pitanja i odgovora, restrukturiranje administracije, informativnog sistema, pristup medijima i javnosti u dokumentima i u radu Skupštine. Medijima sam stavio do znanja interesovanje za izgradnju partnerstva. Pozvao sam ih da budu više u Skupštini i blizu Skupštine gde više neće biti tajni za medije.

Znači da se radi o koracima koji dokazuju da će naš rad biti isplaniran. Plan i priprema za sve, i za dnevni red, kako bi se zasedanja bavila sa suštinskim pitanjima a ne tehničkim. Učinili smo neke dobre stvari toko mandata ove Skupštine, ali nas više raduje činjenica da ovaj model mogu koristiti

i naredni mandati Skupštine. Mi smo preuzeli neke od naj naprednijih praksi evrozapadnih parlamenata, koje su se dokazale svojim rezultatom i parlamentarnim radom. To su aktivnosti o kojima smo sa sažaljenjem konstatovali da ih nemamo u našoj svakodnevnoj praksi kao što čine ostali parlamenti. Znači sada ih imao i mi, i koristimo ih, a naravno da smo optimisti da će te aktivnosti dati svoje rezultate. Dovoljno je pomenuti samo sesije pitanja i odgovora, koje ćemo imati od sada pa nadalje na početku svakog zasedanja parlamenta. Opozicija ima šansu da kaže svoje o svemu, dok ministri nema zašto da se uplaše zbog toga. Ako imaju

dobre odgovore, snažnim odgovorima oni poštuju sebe, vladu, svoju partiju i povećaju svoj kredibilitet. Ako rade, ako imaju rezultate, ovo je prilika da se dokaže njihov rad. Ako nemaju odgovora, oni daju do znanja da nisu dovoljno odgovorni. Tako da smo na neki način postavili neku vrstu projekta u Skupštini gde se niko ne može kriti – tako da će se videti koliko ko radi i koliko ko ne radi. To je u interesu demokratije, to je u interesu Kosova.

Ovim reformama i posebno sistemom pitanja i odgovora je instaliran jedan model koji dinamizuje proces i rad Skupštine.

Ovo ukazuje da je već počeo da se sprovodi koncept smišljen za ubrzanje rada, za transparentnost, povećanje odgovornosti, koje čine odlučujući korak u ostvarenju

demokratske uloge parlamenta i garantuju demokratsku kontrolu rada vlade, kao jedno od glavnih funkcija koja se zahtevaju od parlamenta.

Mi smo naravno ponosni ovim uspesima, dok pozitivna procena o ovim dostignućima nije samo naša. Visoke procene o ovim pozitivnim promenama, kao što znate su došle od Generalnog Sekretara UN-a, Kofija Anana i OEBS-a, iz Parlamenta Evrope, iz diplomatskih kancelarija na Kosovu, partnera koji nas nadgledaju i međunarodnih podržavaoca rada Skupštine Kosova. Ove procene za nas su značajne i inspiracija za dalji rad.

Tokom ovog vremena smo objasnili koliki značaj pridajemo međunarodnoj saradnji Skupštine. Posetama u Albaniji, SAD, Grčkoj i Makedoniji kao i takoreći

svakodnevnim sastancima sa međunarodnim diplomatima u Prištini sam objašnjavao rad novog kosovskog parlamenta, izazova sa kojima se suočavamo. U našim sastancima sa mojim kolegama smo dokazali spremnost za saradnju sa ostalim parlamentima, a posebno onima iz regiona, potom smo objasnili kakva je volja naroda Kosova za status i naša obećanja za budućnost Kosova, države jednakih građana, koji imaju mogućnosti napretka i sa ustavnim garancijama za sva prava i slobode manjina.

Mi imamo dobar osećaj u vezi sa ovim koracima i uspesima, jer u sebi sadrže i deo standarda koji su postavljeni od naših međunarodnih prijatelja i koje su usko vezane za pitanje statusa, bilo kada se radi o zakonima koji se traže od Kontakt Grupe ili o

demokratskim standardima koji se zahtevaju radi unutrašnjeg funkcionisanja Skupštine. Na ovaj način Skupština je dala svoj primer, doprinos za status Kosova. Naravno da smo stalno spremni za drugi još važniji deo, koju ima Skupština u konačnom potpisivanju projekta nezavisnosti Kosova prema volji naroda Kosova.

Naravno, još uvek imamo neke slabosti koje očekuju poboljšanja. Ali rezultati zadnjih četiri meseci su pozitivni i zbog činjenice da predstavljaju solidan osnov za izgradnju strukture koja će omogućiti dalji napredak, rezultate i uspeh Skupštine Kosova, koja ima jako važan zadatak u unapređenju demokratskih procesa za današnjicu i budućnost Kosova.

Priština, 28. jul, 2006. godine

Približava se trenutak istine za Kosovo

Piše Doris Pak, članica Evropskog parlamenta

Trenutni pregovori o konačnom statusu Kosova donose neporecive probleme. I pored mnogih pozitivnih faktora uključujući nedavnu tranziciju posle Rugove koja je išla glatko (uglavnom zahvaljujući kosovskoj političkoj klasi), naponi novog premijera da osnaži mere vlade prema manjinama, i povoljan izveštaj koji je UNMIK nedavno predao Savetu bezbednosti, preostaju stvarne prezentacije da se predstave stanovništvu a o pitanjima koja se mogu pojaviti u trenutku statusa.

Sada je teško predstaviti teme EU, kao što su plan iz Soluna i proces stabilizacije i pridruživanja: budući status Kosova je jedino pitanje u parlamentarnom odbori p evropskim poslovima.

Na problemima izolacije kosovskih Srba, podele na one na severu i one u enklavama, i strahova za njihovu bezbednost i neulaženja u privremene institucije treba detaljno raditi prilikom planiranja budućih ustavnih aranžmana za Kosovo. Piše se ustavni zakon o pravima manjina, i predsednik kosovskog parlamenta je veoma ponosan na to.

Političko predstavljanje kosovskih Srba deli sa na nekoliko stranaka, mada je jedna glavna (Srpska lista za Kosovo i Metohiju), ali one nemaju glas u pregovorima o statusu, nego samo Beograd "predstavlja" njihove stavove. Za srpske poslanike na Kosovu predstavlja dilemu odluka kuda ići, u političkom smislu.

Zamenik šefa UNMIK-a, Šok, je tokom nedavnog sastanka koji smo sa njim imali, podvukao da je veoma teško raditi sa Beogradom, naročito zato što se oni jedino bave svakodnevnom situacijom kosovskih Srba a ne političkim planom vezanim za definisanje statusa.

Sa druge strane, izgleda da su funkcioneri u kosovskoj vladi relativno "opušteni" po ovom pitanju i smatraju da na domaćem terenu konstruktivno delaju na primeni standarda i za pregovaračkim stolom radi napretka u različitim oblastima; izgleda da su ubeđeni da neće morati da pregovaraju sa Srbijom, nego samo sa međunarodnom zajednicom, i sigurni su da je ona već na njihovoj strani, spremna da ima da jednu vrstu "ograničenog suvereniteta," što za kosovsku stranu predstavlja prihvatljiviji pojam od "uslovne nezavisnosti".

Oni tvrde da će Kosovu trebati EU da pomaže post-statusni period, ali bez izvršnih ovlašćenja i direktne administracije, i takođe potvrđuju da KFOR treba da ostane na Kosovu, te da Kosovski zaštitni korpus treba da se reformiše. Ja se slažem.

Pošto godinama pratim dešavanja na Kosovu i u regionu zapadnog Balkana, i kao poslanik, posebno me interesuje uloga koju će kosovska parlamentarna Skupština moći da ima u bliskoj budućnosti, i kako poboljšati njen rad.

Mislim da kosovski Parlament

mora u potpunosti da preuzme svoju ulogu i odgovornosti, što još uvek nije uradila. Naravno, parlamentarna podrška treba da se ojača i profesionalizuje, i u tom cilju postoje razni projekti, sa OEBS-om i sa trećim zemljama, na bilateralnom nivou, i ponosna sam što su mnoge pokrenule EU članice. Ali će poslanici morati da nose direktnu odgovornost da najzad svoju skupštinu učine domom demokratije i ljudskih prava.

Ovo mora da se konkretizuje uglavnom u tri važna pravca, kada se pogleda današnje Kosovo: Evropska integracija, praćenje vladinog delovanja i ljudskih i manjinskih prava.

Evropska integracija je jedinstvena vredna perspektiva za Kosovo, bez obzira da li pitanje statusa ostaje nerešeno: parlament, i pre svega svi njegovi specijalizovani odbori, treba da preuzmu veću odgovornost u promovisanju zakonskog radnog programa u skladu sa ciljem početka priprema za evropsku integraciju; to će naravno uključiti potrebu da se pozabavi i privrednim i tehničkim pitanjima koja mogu da budu manje strastvena od nezavisnosti Kosova, ali su ipak neophodna. Parlamentarni organi treba takođe da u ovome blisko saraduju sa drugim Parlamentima iz regiona u relevantnim forumima, i da dalje razvijaju međunarodne i multilateralne odnose, pre svega intenzivirajući one sa Evropskim Parlamentom.

Kontrola vladinih aktivnosti je jedan od osnovnih za-

dataka svakog parlamenta u funkcionišućoj parlamentarnoj demokratiji: Kosovski Parlament treba da ima dinamičniju ulogu u nadgledanju rada vlade posebnou oblastima uspostavljanja vladavine prava, suzbijanju kriminala i korupcije, uspostavljanje politike za privredni razvoj i naravno primenu standarda. Postojanje osnovnih službi, kao što su zdravstvena nega i zaštita, škole, javne komunalije za sve zajednice na Kosovu takođe treba pažljivo pratiti u ovom kontekstu.

Na kraju, i što je možda najvažnije za Kosovo, Parlament treba da ima važniju ulogu u garantovanju demokratije i prava: prva stvar koja pada na pamet je uspostavljanje pravila koja više odgovaraju u Parlamentu da bi se garantovalo da predstavnici manjina mogu u potpunosti da imaju svoje povlastice. Na primer, bilo bi veoma korisno da postoje sve mogućnosti za prevodjenje i tumačenje. Što se tiče sadržine, kosovski Parlament treba da bude prvi aktivni zastupnik za pitanja kao što su povraćaj imovine, održiva politika povratka, odbrana fundamentalnih ljudskih prava i obrazovna politika.

Baš zato što želim da nastavim da pomazem svojim kosovskim kolegama na putu u pravcu konačnog statusa, osećam se obaveznom da podvučem da oni moraju još mnogo da rade da bi ostvarili funkcionišuće demokratsko i multietničko društvo na Kosovu i da je u njihovom interesu da ubrzaju nastojanja.

*Sarbruken-Brisel, 18. jula 2006.
godine*

Reforma u radu Skupštine – cilj i efekti

Ram Manaj, Politički i pravni savetnik predsednika Skupštine

Skupština, najviša predstavnička i zakonodavna institucija svake države je mesto gde se gaji demokratija i koji odražava demokratiju. Parlament Kosova, iako dosta mlada institucija, koja se oslanja na dokazanoj volji naroda, u svom sada petogodišnjem radu, nastoji da se pretvori u mesto za debatu i uspostavljanje demokratije. Ipak, stigao je momenat kada jako važan rad na početku mogao izgubiti na težini ako ne bi došlo do novog inventivnog duha, novih koraka efikasnog rekonstruisanja u radu ove jako efikasne institucije Kosova. Znači neophodno je bilo napraviti reformu rada Skupštine. Tako, posle neumornog rada profesionalnog osoblja Skupštine i eksperata iz nekih međunarodnih organizacija, već 1. juna jednoglasno se usvaja projekat reforme Skupštine.

Tri aspekta sadrže ciljeve reforme: demokratizacija, povećana efikasnost i transparentnost, koje bi se postigle pretvaranjem parlamenta Kosova u pravi hram parlamentarne demokratije gde postoji sloboda izražavanja i govora, gde se poslanik oseća kao subjekat – domaćin kuće a ne kao objekat, gde se glasno čuje glas pozicije i opozicije, većine i manjine, gde se sprovode pravi demokratski standardi.

Za planiranje postizanja ovih ciljeva, celokupnom radu je

prethodio šira konsultacija između onih koji podržavaju i nadgledaju rad Skupštine (NDI, OEBS, EAR, itd.) sa savetnicima predsednika Skupštine koji je kao rezultat doneo plan reforme ili reformu rada Skupštine. Ova reforma, koja je danas počela dati opipljive rezultate, se osniva na svoja četiri stuba

- I Kalendar plenarnih zasedanja, sastanka predsedništva Skupštine, parlamentarnih grupa i komisija;
- II Jedan kalendar događaja, sa ciljem najavljanja relevantnih pitanja za period od 2-3 meseci, na koja se parlament treba usredsrediti;
- III Plan standarda predstavlja kičmeni stub ove reforme. Ovaj plan uključuje:
 - a) redovna zasedanja za svako plenarno zasedanje za pitanja poslanika i odgovore ministara, u vremenskom okviru od 50 minuta,
 - b) redovne interpelacije parlamentarnih grupa,
 - c) tehnička podrška u radu komisija,
 - d) poboljšanja u organizaciji rada administracije,
 - e) nacrt budžeta započetak

od komisije za budžet i finansije i usvojen od predsedništva Skupštine,

- f) poboljšanja u rukovođenju informativnim sistemom,
 - g) pristup u dokumentima od medija i javnosti, i
 - h) listu pitanja za raspravu ili strukturu dnevnog reda i statusa zakona; i
- IV Dopuna-izmena poslovnika Skupštine koji omogućuju sprovođenje ove reforme.

Svaki od sastojanih elemenata ove reforme ima veliku težinu i važnost. Tako da, iako se nalazi u jako kratkom vremenskom razmaku od početka ovih promena u Skupštini, već se jasno može videti da redovna pitanja koja se u ne malom broju postavljaju od poslanika za vladu, premijera i ministara (u ovom vremenskom okviru je bilo više pitanih pitanja nego tokom celokupnih zadnjih pet godina) reforma dovodi novu praksu odgovornosti vlade ispred zakonodavstva, kontrole i nadzora od strane parlamenta. I time je dokazala spremnost vlade i ministara o ovoj reformi dokazivanja odgovornosti, povećalo je transparentnost u radu, efikasnost i demokratizaciju. Sada postavljanje pitanja je počelo da se pretvori u rutinu, upoznavanju određenog ministra sa pitanjem, sa vre-

menom njegove pripreme za odgovor i sada ovo ide sve bolje i bolje.

Interpelacija koju može zahvatiti bilo koja parlamentarnih grupa, je rezervisana u vremenskom okviru od dva sata za svako plenarno zasedanje.

U dosadašnjem radu komisija se može uočiti nedostatak tehničke podrške, što je očita neophodnost kako bi se ovo stanje promenilo. Jer efikasnost u radu komisija posebno u radu sa zakonima, ispred razvoja u vremenu jeste i ostaje jako važno.

Adekvatna organizacija i adekvatni rad administracije

olakšava i povećava opštu efikasnost Skupštine.

Po prvi put nacrt budžeta Skupštine se započinje i priprema od komisije za budžet i financije Skupštine, tako da ne samo što se dopunjuje pravna procedura nego se i vrši planiranje i kvalitetno odlučivanje koje sprečava u određenoj meri probleme koji će proisteći u nastavku fiskalne godine.

Sada se nastavljaju angažmani za tehnička i metodološka poboljšanja u njenom informativnom i rukovodećem sistemu.

Pomenuta poboljšanja u gore

navedenom paragrafu omogućiće efikasniji i kvalitetniji pristup medija i građana u dokumentaciji, što je svakako u funkciji potpune transparentnosti.

Strukturiranje pitanja za razmatranje i odluku, tokom plenarnog zasedanja ili u predsedništvu skupštine se sada vrši na adekvatan način.

Tako, iako kratak vremenski okvir od kada je počela ova mala reforma u Parlamentu Kosova, jasno se može videti da je u njegovoj funkciji, i time je i sama institucija opuštenija, diše u demokratskom duhu, transparentnija je i svakako

efikasnija.

Sada već imamo prve pozitivne procene, koje dolaze od lokalnih i međunarodnih instanci, koje su dosta ohrabrujuća.

Ovaj početak reforme će i dalje utvrditi potrebu za dalja unapređenja rada parlamenta i njenih organa.

Demokratski i efikasni parlament znači kompatibilno zakonodavstvo sa razvojnom perspektivom Kosova, i pre svega znači stabilnost i napredak za Kosovo. Zato ostaje neophodno stalno se usredsrediti u poboljšanjima rada Parlamenta

Poboljšanje rada u Parlamentu

Nazim Jašari, član Kosovske skupštine, reformistička stranka ORA

Imajući na umu da je tradicija višepartijskog parlamentarizma u našoj zemlji počela da se razvija posle opštih izbora 2001. godine, normalno je da se neke navike dobivene od prethodnih jednopartijskih parlamenata mogu uvideti i tokom rada demokratskog parlamenta.

Ovo je bilo vidljivo i tokom prvog mandata Skupštine Kosova, ali se ta pojava nastavila i u drugom mandatu, posebno pre smenjivanja prethodnog predsednika Skupštine marta ove godine.

Tokom plenarnih zasedanja, Skupštine Kosova je uspela da usvoji niz zakona, koja su uglavnom bile sponzorisani od vlade Kosova, dok slučajevi koji su predloženi od ostalih predlagača su dosta retki, gotovo simbolični.

Razmotreni nacrti zakona, i usvojeni zakoni u većini slučajeva nisu pratili neki jasan raspored. Nije bilo napora da predloženi paket nacrta zakona uređuju neku sferu od posebne važnosti, kao što je slučaj u ostalim parlamentima. Dobija se utisak da nacrti zakona, ne retko se započinju samo da bi se povećao broj.

Takođe i kvalitet usvojenih zakona bi mogao biti bolji. Ovo se uglavnom desilo zbog jako površnog pristupa svih karika u razmatranju zakona počevši od vlade, komisija Skupštine, tako i plenarnih zasedanja. Kvalitet rada poslanika je dosta bio pod uticajem nepovoljnih okolnosti rada, kao i angažmanu eksperimenta u važnim sferama u zakonodavnom procesu, u

njihovoj podršci.

Ovi nedostaci, izborom novog predsednika Skupštine, gospodina K. Beriše su bili ozbiljno uzeti u obzir i čine se naponi u preduzimanju potrebnih koraka za njihovo olakšavanje.

Osim obaveza za pripremu zakona, svaki demokratski parlament, zadatak iznad zadataka, ima kontrolu izvršne vlasti.

U ovom aspektu se mogu uvideti nedemokratske prakse koje su nasleđene od ranije. Može se reći dosada na Kosovu, nije parlament onaj koji kontroliše vladu, nego je obrnuto vlada diriguje parlament.

I u ovom pravcu promene na čelu Skupštine su dale pozitivne signale. Posebno poboljšanjem postojećih praksi kao i sprovođenjem novih praksi, ispuneće se i ovaj zadatak.

Posle zadnjih promena u poslovniku Skupštine uvođenja je praksa parlamentarnih pitanja i odgovora koji se postavljaju vladi. Ova je praksa bila predviđena i u prvom poslovniku Skupštine, ali zbog autoritarnog načina vođenja rada Skupštine, nije mogao da se sprovodi ranije.

Ovom praksom se očekuje da, postavljajući na mukama premijera i ministre vlade, raznim pitanjima iz sfera sprovođenja njihove vlasti, poveća neophodnost bolje pripreme tokom suočavanja u parlamentarnim zasedanjima.

Dali će se ovo postići, ostaje još da se vidi, ali već na početku ove prakse može se videti kako jako često ministri imaju potrebe za dodatnim vremenom, naspram činjenice da pitanja dobijaju blagovremeno pre zasedanja i imaju dovoljno vremena za pripremu odgovora.

Interpelacija kao način kontrole izvršne vlasti je počela da se sprovodi u Skupštini Kosova. Kako bi bile efikasnije treba da se obe strane više uozbilje, kao poslanici koji pozivaju na interpelaciju, tako i ministri koji izlaze pred njima.

Do sada smo imali nekoliko interpelacija koje nisu imale neke veći razjašnjavajući efekat, ali smo imali zanemarenje poziva za interpelaciju od strane ministra za javne usluge. Ovo zanemarenje ministra Termkoli je umanjilo dostojanstvo naše Skupštine, dok se ovo ne bude shvatilo na ovaj način i od parlamentaraca koji čine parlamentarnu većinu, može lako da se desi da imamo takva oglašavanja u drugim slučajevima u budućnosti.

Bilo kako, naspram napretka u radu, Skupština Kosova ima dosta potreba za unapređenje njenih parlamentarnih praksi kao i poboljšanju kvaliteta zakona koje usvaja, kako bi bila u stanju da sprovodi njene odgovornosti na odgovoran način i kako bi se mogla suočiti sa razvojnim izazovima nezavisnog Kosova.

Odgovornost Vlade prema Parlamentu

Dejvid Pejn, Nacionalni demokratski institut (NDI)

Na početku 2006. skupština Kosova je dobila nov imidž time što su poslanici predstavili novi "Period za pitanja."

Uobičajeno je da se za parlamentarna pitanja traži informacija ili zahteva akcija od strane vlade. Pitanja obavezuju ministre da objasne i brane svoj rad, odluke u vezi sa politikom i akcije ministarstava. Sva pitanja se snimaju i registruju u Službenom glasniku. Uslovi toga se nalaze u Poslovniku.

Poslanici su se žalili. Što se tiče nadzora Vlade, samo na nekolicinu "pitanja" je dat odgovor od strane ovog tela tokom svih prethodnih pet godina. U skupštinskom dnevnom redu nikada nije postojao fiksni period određen za pitanja. Kada su ministarstva postavljala pitanja, odgovori su retko stizali. Odgovori su ponekad stizali čak i mesecima posle isteka važnosti pitanja na koja se odnose. Često se dešavalo da ministri nisu ni bili prisutni na

debatama. Izgleda da mnogi od njih nisu ni shvatili da su bili odgovorni parlamentu. Predsednik Skupštine je u prošlosti ponekad odbijao da vladi podnese pitanja poslanika.

Što se tiče Interpelacije vladinih ministara, tokom pet godina nije bilo nijedne rasprave i, pored mnogih zahteva i jasnih odredaba Poslovnika.

Pored toga, bledeo je interes javnosti za skupštinske postupke. Retko je viđan neko iz javnosti u galeriji za posetioce. Nije bilo mesta za medije. Nije postojao standardni dnevni red za sednice skupštine. Dnevni red je bio nepredvidiv, i u prošlosti izgleda da je to bio više hir predsednika skupštine nego što je bio prioritet poslanika. Odbori su se često žalili da su morali da usvajaju zakone bez razmatranja. Odbor za budžet i finansije se žalio da nije imao dovoljno vremena da razmatra, menja i usvaja toliko važan za sve budžet Kosova.

Neravnoteža je očigledna. Vlada je očekivala od Skupštine da velikom brzinom usvaja nacрте zakona. Ali su se članovi Skupštine osećali isfrustrirani tvrdeći da je njihova uloga nadzora Vladine politike i aktivnosti konstantno minirana i zanemarivana.

Kolj Beriša je izabran za predsednika skupštine 10. marta 2006.

U svom govoru prihvatanja titule rekao je da želi da se

bavi potrebama poslanika. Pokrenuo je odmah seriju konsultacija sa liderima parlamentarnih grupa, predsedavajućim odbora, i članovima predsedništva. Njihovi zahtevi za promene su bili jasni. Došao je do zaključka – zajedno sa mnogim spoljnim posmatračima – da je Poslovnik suviše strog i da je sprečio kredibilni nadzor vlade.

U vreme kada su Kontakt grupa i spoljni svet govorili o standardima kao neophodnima za prepoznavanje budućeg statusa Kosova, Skupština je po Berišini preporučenim izmenama odlučila da usvoji sopstveni plan standarda.

Velika reforma u postupcima i operacijama je gotovo jednoglasno usvojena u Skupštini. Kao što je i sam predsednik ponovio, Poslovnik treba da služi Skupštini a ne obrnuto.

Sada poslanici mogu u kratkom vremenskom periodu da traže odgovore od Vlade na važna pitanja tog trenutka. 50 minuta svakog parlamentarnog dana su namenjena za ovaj važan izvršni nadzor vlade i njenih akcija i sada je Period za pitanja deo standardnog dnevnog reda Skupštine, i počinje na početku svake sednice.

Veliki broj pitanja koja su već postavljana su značila potrebu za promenom. 35 pitanja i odgovora je razmenjeno između poslanika i Vlade, tokom samo pet sednica. Ova brojka predstavlja tri puta više pitanja

nego u čitavih prethodnih pet godina od inauguracije nove Skupštine! Prema novim pravilima, pitanja direktno podnose poslanici Kancelariji za prijeme najmanje dva dana pre sednice. Onda ih Kancelarija za prijeme šalje Uredu premijera. Od ministra se očekuje da prisustvuje sednici onda kada su pitanja vezana za njegovo/njeno ministarstvo. Na sednici se čita napisano pitanje. Obično onaj koji postavlja pitanje stoji i okrenut je ministru. Očekuje se odgovor. Ministar zatim izlazi na podijum i obraća se kolegama poslanicima. Buduća dodatna pitanja mogu biti postavljena bez prethodne najave. Ovo je model vladine odgovornosti i ovaj model je veoma otvoren. Pravila omogućavaju nekom poslaniku da obavesti njegove/njene kolege o nekom pitanju ukoliko je ministar odsutan i posle dve sednice. Pitanja se dalje ne razmatraju od strane predsedništva radi usvajanja. Postupak je jednostavan i rezultati dokazuju efikasnost izmena.

Premijer Čeku je objavio svoju nameru da osigura prisustvo svojih ministara u toku ovog postupka nadzora. Do sada su ministri pohađali period za pitanja u povećanom broju nego ranije.

RTK prenosi sednice uživo. Publika može da uživa u periodu za pitanja jer ovo omogućava da se uživo gledaju rasprave o pitanjima tog

dana od važnosti..

Neki primeri: "Za integraciju" su postavili pitanje o platama u zdravstvu. Jedan poslanik iz grupe 6+ je upitao ministra za povratak i zajednice o zaposlenju pripadnika manjina u ministarstvu. On je dobio odgovor i postavio dodatno pitanje. Članovi PDK-a su postavljali mnoga pitanja, od kojih je bilo jedno koje se tiče životne okoline, što je omogućilo široku razmenu pitanja i odgovora. Drugo pitanje je bilo usresređeno na snabdevanje energijom i svakodnevnu nestašicu struje. ORA je iskoristila svoje vreme da upita o zdravstvu, kao i o navodnim nezakonitim aktivnostima operatera mobilne telefonije u Peći.

Vladajuće partije često ne postavljaju pitanje svojih ministarskih kolega iz očiglednih razloga. Ali je LDK je postavila pet pitanja na jednoj sednici, dobijajući od strane ministara neke ironične odgovore.

U nedavnom istraživanju koje je sproveo NDI među 85 poslanika kosovske skupštine, 96% se složilo da je Period za pitanja važan mehanizam za sprovođenje nadzora i 100% se složilo da period za pitanja obavlja dobar posao obaveštavajući javnost o radu skupštine. Oni smatraju da je odgovornost vlade javnosti jedan od najvećih prioriteta.

Da bi se dodala težina promenama u Poslovniku, par-

lamentarna grupa od šest (6) članova može da zahteva Interpelaciju sa premijerom ili nekim ministrom o nekoj jednostavnoj temi od javne važnosti. Rasprava može da traje do dva sata. Zahtev za interpelacijom do sada nikada nije odbijen, i sada je deo standardnog dnevnog reda. Onaj ministar koga se tiče zahtev za interpelacijom mora da parlamentu objasni svoje akcije. Prva rasprava održana 15. se ticala premijera Čekua, koji je branio svoje akcije na javnoj raspravi o potpisivanju novog zakona o statusu porodica heroja, invalida, veterana i članova OVK-a i porodica civilnih žrtava rata. Njegova prezentacija Skupštini i javno izvinjenje za

sve nejasnosti u vezi sa ovim zakonom su fer objašnjenje o svojim akcijama. Do sada su održane tri rasprave o interpelacijama.

NDI je sproveo nezvanično istraživanje drugih parlamenta na Balkanu. Nismo iznenađeni da Kosovska skupština od usvajanja izmena pokazuje visoke standarde transparentnosti i odgovornosti.

Kosovo ima razloga da bude ponosno na nedavne demokratske novosti u Skupštini.

Dejvid Pejn je direktor Pravnog programa u NDI-u. Bio je poslanik u Kvibeku u Kanadi tokom mnogo godina, pre nego što je imenovan da bude trgovački komesar u Kini.

Četiri veća evropska parlamenta pomažu kosovskoj Skupštini

Žak Rože-Mašar, Vođa tima Projekta i bivši potpredsednik francuske Narodne Skupštine.

Predsednik Skupštine Kolj Beriša je 23. maja 2006. godine sazvao konferenciju za štampu da predstavi projekat "Podrška kosovskoj Skupštini", koji finansira Evropska agencija za rekonstrukciju (EAR), a sprovodi konzorcijum od četiri narodne skupštine iz Francuske, Nemačke, Belgije i Slovenije, te Međunarodni institut odbrane iz Pariza.

Uoči donošenja nove rezolucije Saveta Bezbednosti, koja će Kosovu dati novi status, zvanična podrška četiri različita parlamenta iz Evrope predstavlja znak međunarodnog priznanja kosovskoj Skupštini. Poruka članova konzorcijuma bila je da će oni sa kosovskom Skupštinom delovati kao partneri, razmenjujući iskustva i dobre prakse na ravnopravnoj osnovi. Neće biti nikakvog tutorstva ili praćenja, niti izvoza nekakvog modela, nego će se kosovskoj Skupštini samo predlagati reference, ostavljajući odgovornost na predsedništvu, odborima, poslaničkim grupama i sekretarijatu da odlučuju kojim načinima i sredstvima da grade NJIHOV izvorni i moderan Parlament.

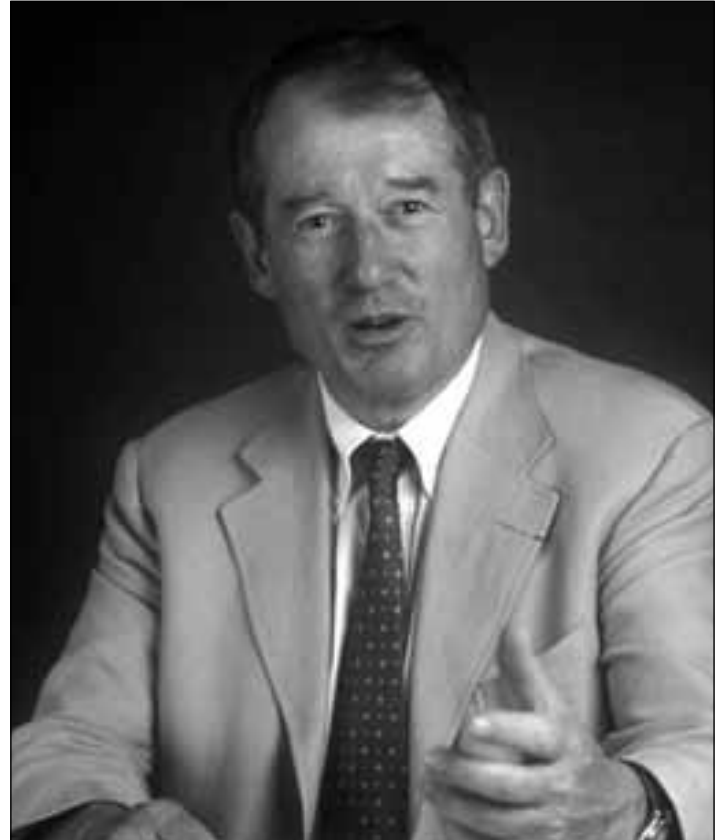
1. Skupština predstavlja srž kosovskih demokratskih institucija

Kada se uporedi kosovski Ustavni okvir sa zapadnim

Ustavima, izgleda da u većini drugih država postoje dva doma koja potiču iz različitih izbora, i čak direktno izabrani predsednik u nekima od njih, kao u Sjedinjenim Državama ili u Francuskoj. Trenutno na Kosovu postoji samo jedan izvor demokratske legitimnosti - izabrana Skupština - koja imenuje kosovskog predsednika i Vladu, izglasava zakone, kontroliše izvršni ogranak, itd.

Stoga je od najveće važnosti za dobro funkcionisanje institucija da ova Skupština radi na vrlo demokratski i transparentan način, putem sprovođenja jasnog i održivog poslovnika, prema odgovarajućem dnevnom redu, vođena predsedništvom koje organizuje debate na, koliko je to moguće, dogovorni način. Sekretarijat, koji radi pod kontrolom predsedništva, mora da ima dovoljno kvalifikovane radnike i sredstva da poslanike podržava u sprovođenju njihovih dužnosti.

Zbog ovoga prva komponenta EAR projekta podrazumeva podršku za predsedništvo, odbore, grupe i Sekretarijat. Studijske posete parlamentima, koji su članovi ovog konzorcijuma, organizuju se radi razmene iskustava, a stručnjaci dolaze u kraće posete Kosovu radi obuke "u službi", dok je tim ključnih stručnjaka stalno

prisutan u Skupštini da bi obezbeđivao svakodnevnu podršku.

2. Modernom Kosovu biće potrebni dosledni zakoni, u skladu sa evropskim standardima

Sa mogućom nezavisnošću i procesom integracije u EU, Kosovo mora da izgradi strukture jedne moderne države, usvajanjem relevantnih i doslednih zakona, koji su u skladu sa evropskim standardima. To ne znači mnogo zakona, nego dobre zakone.

Projekat EAR-a u stvari po-

država odbore i određene radnike Sekretarijata prilikom provere, izmena (odnosno provere njihove doslednosti sa standardima EU i usaglašavanja sa evropskim pravom) i glasanja o nacrtima zakona koje predlažu Vlada ili poslanici Skupštine. Sa drugim međunarodnim partnerima, kao NDI-om, njime se proverava doslednost predloga zakona sa postojećim zakonima, nadgleda sprovođenje zakona i kontroliše izvršni ogranak. To je glavni zadatak dva stalna ključna stručnjaka: Alfonsa Lencea i Virtita Ibrahimage.

3. Demokratija nije samo glasanje svakih nekoliko godina; to je svakodnevni proces interakcije sa građanskim društvom

Međunarodni kriterijumi, posebno kada se sprovode u kontekstu postkomunističke kulture, mogu da se zadovolje preko formalnosti transparentnih izbora svakih nekoliko godina. U međuvremenu, političari i javni radnici mogu "ozbiljno" da rade dok Skupština samo formalno usvaja odluke.

Ovo nije filozofija Projekta i konzorcijuma: naš opis poslova ističe cilj interakcije između Skupštine i građanskog društva. Takav proces zahteva mnogo više u smislu žive demokratije. On podrazumeva da putem dijaloga pojedinačnih poslanika sa biračima, rasprava njihovih poslaničkih grupa, rada odbora (otvorenih sednica za javnost, ekspertize, ispitivanja na terenu, itd.), pitanja za Vladu i stranih odbora, odnosa Skupštine sa medijima i javnošću, pristupa javnosti radu Skupštine, itd., u stvari postoji stalna i trajna interakcija između Skupštine i građanskog društva.

Ovo je konkretan zadatak treće komponente Projekata. Ali to je takođe i tema koja je prisutna i u ostale dve komponente, u kojima se dosta rada odnosi na građansko društvo. Ovaj veliki zadatak postaće sve evidentniji kako se Projekat bude razvijao za 24 meseca njegovog sprovođenja.

Upravni odbor, koji je zadužen za usvajanje smernica i posledičnih kvartalnih radnih planova, uspostavljen je 22. maja. Pošto je predsednik Skupštine, Kolj Beriša, bio

u inostranstvu, na prvom sastanku je predsedavao Sabri Hamiti. Veoma je značajno prisustvo čitavog predsedništva i šefova Sekretarijata koji čine osnovu ovog Odbora. To znači da je predstavljena cela institucija: većina i opozicija, poslanici i javni radnici. Pored EAR-a koji kao ugovorna organizacija donosi konačne odluke, takođe je značajno to što učestvuju sledeći: predstavnik komisije EU-a; IPS jer Projekat radi u bliskoj saradnji sa drugim donatorima, kao što su USAID i NDI; predstavnici konzorcijuma: bila su, u stvari, prisutna su sva četiri parlamenta, zajedno sa Međunarodnim institutom odbrane iz Pariza.

Na prvom sastanku je usvojen uvodni izveštaj, te ukupni plan aktivnosti i plan rada za period do 4. oktobra 2006. godine. Sledeći plan rada biće predložen na narednom sastanku S.B. koji se planira za kraj septembra.

Sada su u toku prve mere sa akcentom na podršci zakonodavnom procesu od strane dvojice pravnih stručnjaka, ali i sa studijskim putovanjima za određene jedinice Sekretarijata (pravna služba u Nemačkoj i Francuskoj, kadrovska služba u Belgiji) i posetama stručnjaka na određeno vreme (iz Slovenije o pripremi budžeta Skupštine, iz Francuske za rad Odbora za bezbednost i spremnost u vanrednim stanjima, iz Belgije o štampi i publikacijama).

Ove akcije, u bliskoj saradnji sa IPS interesnom stranom, imaju za cilj da daju održiv odgovor na potrebe Predsedništva i Sekretarijata Skupštine.

Program podrške za pregovore za 2006. godinu

U okviru svog programa podrške za 2006. godinu, OEBS je 12. jula organizovao okrugli sto o medijima i dosegu javnosti sa dr Džejmijem Šiom, bivšim portparolom NATO-a koji je sada direktor planiranja politike u privatnoj službi Generalnog sekretara. Ciljna grupa okruglog stola bili su kosovski političari iz svih političkih stranaka sa predstavnicima manjina o kojima izveštavaju mediji. Cilj je bio da im se obezbedi savet o tome kako da rade sa medijima i kako da izrade i sprovedu strategiju komunikacije u kontekstu pregovora o statusu uzimajući u obzir pripreme za period nakon rešavanja statusa. Dr Šia je imao još neke sastanke sa premijerom Agimom Čekuom, vršiocem dužnosti SPGS-a Stivenom Šokom i vođom ORA-a Vetonom Suroijem.

Isto u okviru programa za podršku pregovora za 2006. godinu, OEBS je 9. juna organizovao seminar o rešavanju problema i usavršavanju u pregovaranju za nesrpske manjinske zajednice. Predavači na seminaru su bili Dejvid Stil iz Sjedinjenih Država i Vjekoslav Saje iz Bosne i Hercegovine. Radionica je radila na važnim idejnim pitanjima rešavanja problema, sposobnosti rukovođenja i određivanja odnosa.

Razmena iskustava sa susedima

Petra Bles, viša konsultantica u Paktu stabilnosti, o pitanjima parlamentarne saradnje

“Poslanici uvek putuju u inostranstvo” – svuda u svetu vlada ovo mišljenje koje predstavlja nešto između konvencionalnog mudrovanja, predrasude i optuživanja. A šta stoji iza ovog stereotipa? Pa u stvari, ima dobrih razloga zbog koga poslanici treba da putuju. Za profesionalce iz različitih oblasti je korisno da razmenjuju iskustva i uče jedni od drugih, a to, s obzirom na složenost i jedinstvenost njihovog posla, pogotovo važi za poslanike. Na kraju krajeva, oni se jedini bave tim poslom u svojim zemljama.

Ima mnogo pitanja koja poslanici moraju da postavе u jedni drugima kada se sretnu:

“Kako javne rasprave funkcionišu u vašem parlamentu?”

“Kako vaš parlament vrši nadzor nad aktivnostima vlade u sektoru bezbednosti?”

“Kakav je status vašeg odbora za evropsku integraciju u odnosu na druge odbore?”

Za poslanike u jugoistočnoj Evropi, regionalna dimenzija parlamentarne saradnje postaje važnija ukoliko se demokratizacija produbljuje i odvija se proces evro-atlantske integracije. Sve se više shvata da je regionalna saradnja jedan od najvažnijih uslova za integraciju u EU. Zajednička perspektiva pristupanja u EU predstavlja najvažniju inspiraciju za razvijanje jače regionalne parlamentarne saradnje.

Od 2005. godine, kada je parlamentarna saradnja proglašena za osnovni cilj Pakta Stabilnosti za jugoistočnu Evropu, raste važnost ove oblasti. Isto tako, 2005. godine su zemlje učesnice u procesu stabilizacije i pridruživanja objavile su osnivanje stalne konferencije parlamentarnih odborazaevropsku integraciju. Od 2004. godine, crnogorski parlament organizuje cetinjski parlamentarni forum koji okuplja predsednike parlamenata ili poslanike iz sličnih parlamentarnim odborima. takođe u okviru procesa saradnje jug istok, poslanici se sastaju jedanput godišnje.

Sve veći broj i kvalitet aktivnosti bilateralne i regionalne saradnje predstavlja pokazuje da zainteresovanost za uvećanje razmene raste kod parlamenata u jugoistočnoj Evropi. Sporazumi o slobodnoj trgovinskoj razmeni, povoljni vizni režimi, saradnja u borbi protiv organizovanog kriminala, razvijanje zajedničke infrastrukture i inves-

ticione politike daju važne mogućnosti za parlamentarnu saradnju.

Poslanici kosovske Skupštine zbog nerešenog statusa Kosova nisu uvek prisustvovali međuparlamentarnim sastancima, negosusvečešćebilipozivani da učestvuju na međunarodnim konferencijama, u programima obuke ili radu regionalnih parlamentarnih sastanaka. Poslanici kosovske Skupštine su tokom poslednjih nekoliko godina aktivno učestvovali u jednom programu projektu koji finansira Holandija pod nazivom Parlamentarna praksa istok zapad, odnosno Zakonodavac i građani, a koji je okupio ne samo parlamentarce iz regiona, nego i predstavnike nevladinih organizacija. Žene parlamentarci sa Kosova učestvovalе su u nemačkom projektu razmene, Žene poslanici u jugoistočnoj Evropi, koji se bavio ravnotežom između života i rada. te doživotnim učenjem. Na poslednjim sastancima NATO Parlamentarne Skupštine prisustvovala je i delegacija kosovskih poslanika. Sve je to znak normalizacije međunarodnih i regionalnih odnosa.

Prirodno je da poslanici kosovske Skupštine žele da dalje normalizuju odnose, ne samo prisustvovanjem na regionalnim parlamentarnim sastancima, nego i kao domaćini na Kosovu. Dobar primer plodonosne saradnje između parlamentaraca iz jugoistočne Evrope viđen je na okruglom stolu o par-

lamentarnom nadzoru koji je juna 2005. godine u Prištini organizovao OEBS. Parlamentarci iz Rumunije, Hrvatske i Makedonije, mogli su da govore o praktičnim primerima uspešnih instrumenata za parlamentarnu kontrolu nad vladom. I bilo je vrlo interesantno videti kako parlamentarci iz različitih stranaka zajedno deluju u isto vreme kao predstavnici vlade ili opozicionog ili vladinog parlamentarnog kokusa. Svi su se parlamentarci vratili u domovine sa novim idejama i svežom inspiracijom o tome kako da svoj rad u parlamentu učine efikasnijim. I kosovska Skupština će biti domaćin, i to, druge regionalne parlamentarne konferenciji koju će 25-27. juna u Mitrovici organizovati OEBS (na temu nadzor bezbednosti). To će predstavljati priliku ne samo za još jednu plodonosnu razmenu ideja i iskustava, nego i još jedan korak u pravcu normalizovanja susedskih odnosa. Da bi mogli da dođu na ovu konferenciju ovaj put će kolege iz susednih parlamenata morati da putuju – a sigurno je da će za to imati dobar razlog.

Petra Bles
OEBS-ov viši savetnik predsedniku Kosovske skupštine.
Viši konsultant u Paktu stabilnosti za pitanja parlamentarne saradnje.
Poslanik i zamenik predsednika nemačkog Bundestaga, 1998-2002.

Evropska integracija punom parom napred

Alfons B. Lence, konsultant na projektu 'Dalja podrška Kosovskoj skupštini', koji je finansiran od strane EU-a, kojim rukovodi EAR i kođa sprovodi Konzorcijum skupština nemačke, Belgije, Francuske, Slovenije i Međunarodni institut odbrane u Parizu

Kao što je pomenuto na vebstranici Skupštine Kosova, Odbor za međunarodnu saradnju i EU integracije Skupštine Kosova je odgovorno za raspravu o svim pitanjima koje su u vezi sa međunarodnom saradnjom sa privremenim institucijama samouprave, na bazi odredbi Ustavno Okvira; razvijajući opštu strategiju za međunarodnu saradnju za Skupštinu i za druge institucije Kosova, posebno saradnju tog tela sa parlamentima drugih zemalja, kao i međuparlamentarnim institucijama na raznim

nivoima, kao i nadzor uspešnog razvoja rada institucija Kosova u međunarodnoj saradnji, posebno u ubrzanju procesa rešenja konačnog statusa Kosova u skladu sa voljom građana i pravo na samoopredeljenje.

Iako odbor u naslovima na vebstranici Skupštine i u svom imenu nosi aspekt EU integracija, to se ne pominje tako često na sastancima odbora. Odbor se usredsređuje više na međunarodnu saradnju i uopšte na konačan status Kosova nego na specifične strategije EU integracija.

Konfuzija može biti rezultat imena odbora koji se pominje u pravilniku rada Skupštine Kosova pod pravilom 48 gde ime odbora je kao što sledi: Odbor za međunarodnu saradnju i evro-atlantske integracije. Ali kao što se u Šakespeareovoj drami "Romeo i Julia," kaže "Šta je u imenu? jer bilo da zovemo ružu drugim imenom, ipak će mirisati slatko." Ovde Julija kaže Romeu da je ime neprirodna i beznačajna konvencija.

Dakle, da bi se kretali prema realnosti, odbor ne bi ipak trebao da potceni važnost razvoja i rasprave politika i strategija Skupštine u vezi sa EU integracijom, imajući na umu međunarodnu saradnju i konačan status. Zajedno sa novom agencijom za evropske integracije iz premijerove kancelarije, odbor bi trebao da radi na strategijama i politikama, znajući da Kosovo posebno učestvuje u politici EU prema zapadnog Balkana preko pratećeg mehanizma za proces stabilizacije i pridruženja. Ovaj mehanizam, uspostavljen Novembra 2002, omogućuje Kosovskim institucijama da u potpunosti iskoriste ključne elemente procesa stabilizacije-pridruženja, kao što je finansijska podrška, konsultacije o politikama, tržišnim olakšicama i standardima EU nadgledanja. Preko ovog mehanizma, Kosovo dobija pomoć u postizanju

strukturalnih reformi koje su potrebne za približavanje EU i uspostavljanje institucija, kao i osveščivanju administracije o ciljevima i principima na kojima se grade evropske prakse i politike odnosno pravila. Zajedno sa agencijom, odbor može voditi, koordinirati, nadgledati i obezbediti proces evropske integracije u privremenim institucijama samouprave i u građanstvu. Dalje, uz njihovu pomoć odbor može koračati prema ispunjenju preporuka koje proizlaze iz procesa stabilizacije i pridruženja, kao i tehnički nadzor i koordiniranje u ministarstvima u sprovođenju standarda za Kosovo, posebno u situaciji kada je ovo u skladu sa preporukama pratećeg mehanizma za stabilizaciju i pridruženja.

Odbor za međunarodnu saradnju i EU integracije (evro-atlantske integracije) Skupštine Kosova može prepraviti svoje funkcije i odgovornosti kako bi odredili rad sa agencijom za EU integracije.

Može da sa Agencijom razmotri koordinaciju vladinih mera u usklađivanju praksi i zakonodavnih aktivnosti sa relevantnim EU normama i standardima u kontekstu procesa stabilizacije i pridruženja, sa pogledom olakšavanja ekonomskih, socijalnih i drugih reformi i izgradnje kapaciteta u podršci kosovskog uključenja u pro-

cese evropskih integracija. Odbor može nastaviti saradnju sa agencijom u koordinisanju vladinih aktivnosti u vezi sa usklađivanjem i učešću u procesu stabilizacije i pridruživanja sa UNMIK-om. Može raspraviti i formulisati sa agencijom predloge za unapređenje vladinih aktivnosti za približavanje sa normama i standardima EU i promovisanju boljeg razumevanja politika i odluka EU i posledica koje slede. Može da prati koordinaciju agencije u njegovoj pripremi i blagovremenom obezbeđenju vladinih doprinosa u vezi sa pratećim mehanizmom za Kosovo. Može da se koordiniše sa agencijom i nadgleda razvoj i sprovođenje opštih vladinih programa za približavanje sa relevantnim EU normama i standardima. Može koordinirati sa agencijom i nadgledati proces sprovođenja standarda i obaveza prema evropskom partnerstvu i procesom stabilizacije i pridruživanja. Može da nastavi rad sa agencijom o preporukama u okviru standarda za Kosovo i procese pratećeg mehanizma pomoću koordinacije sa relevantnim ministarstvima i po potrebi sa UNMIK-om. Može nadgledati razvoj zakona i politike EU od važnosti za učešće u pratećem mehanizmu i sprovođenju standarda za Kosovo. Može raspraviti sa agencijom predloge za razvoj vladinih kapaciteta za usklađenje zakona i proveru kompatibilnosti sa akomuniter, uključujući predloge o prioritetnim sferama za harmonizaciju zakonodavstva. Može zajedno sa agencijom nadgledati pripremu zakona

od privremenih institucija samouprave sa pogledom obezbeđenja usklađivanja tih zakona sa akomuniter. Može sprovesti istraživanja u sferi EU politika i razvoj kontakata sa zainteresovanim institucijama i ekspertima u supstancijalnim analizama i studijama u vezi. Može sakupljati i raspodeliti relevantne EU informacije, organizovati informativne kampanje o pitanjima u vezi sa EU. Može tražiti od agencije da pripremi pakete kratkih informacija o pratećem mehanizmu i EU razvojjima. Može takođe tražiti od vlada da organizuju i koordiniše pregled prevoda zakona privremenih institucija samouprave i dokumenata za usklađivanje sa standardima EU u terminologiji i rečniku akomuniter. Može raspravljati sa agencijom koordiniranje, u saradnji sa Ministarstvom za finansije i ekonomiju i drugih relevantnih vladinih tela, donatora finansijske, praktične i ekspertske podrške za razvoj i sprovođenje programa pomoću relevantnih za pitanja usklađivanja sa EU; i raspravlja sa agencijom uspostavljanje i održavanje, u saradnji sa Ministarstvom ekonomije i finansija i drugih relevantnih vladinih tela, baze podataka programa podrške vezanih sa pitanjima približavanja EU.

Pozvao bih odbor da počne—na redovnoj bazi—rasprave o EU integraciji sa Agencijom za EU integracije i razvoj strategija i politika.

EU—sa njenim državama članicama—je priznata kao jedan od glavnih aktera sa mogućnošću promovisanja etničkog pomirenja, jačanju

demokratije sa modelom baziranom na evropskim standardima, i podršku ekonomskog razvoja na Kosovu. EU je posebno zainteresovano za zemlje zapadnog Balkana, shodno je razvila strategije da podrži ove zemlje, uključujući Kosovo da se kreće prema Evropi. Kao šargarepa za brzo kretanje napred, neki bi voleli da promovišu mogućnost članstva u EU. Ipak, ja bih rekao da je važnije za Kosovo da obezbedi svojim građanima pravu nagodbu prvo, naime evropsku integraciju za Kosovo. Ali šta znači evropske integracije za Kosovo? Znači supstancijalne olakšice koje uz pretpostavku da verodostojna zalaganja prema evropskim integracijama sa evropskim strukturama su kritičan faktor uspeha, kao što će služiti reformi Kosova i njegovoj integraciji unutar regiona. Savet EU je potvrdio da je cilj postizanje potpune integracije u Evropi zemalja Balkana i uvođenje ovih zemalja u glavni politički i ekonomski tok Evrope.

Ipak—a neki političari izgleda zaboravljaju to— članstvo u EU može da se desi samo posle potpunog sporazuma i ratifikacije sporazuma o članstvu od svih država članica. Države članice su jedino zainteresovane u nove članove ako ti članovi sarađuju a EU kako bi olakšali trgovinu, ekonomski razvoj, jednakost svih pojedinaca, obrazovanje i istraživanje, regionalnu saradnju i dijalog civilnog društva. To su kameni temeljci EU koji bi integrisali Kosovo u Evropski glavni tok.

Da, ne bismo trebali zaboraviti

pregovore u toku za budući status Kosova je važan za celokupan proces evropske integracije Kosova.

Naravno, članstvo u EU može biti viđeno kao šargarepa koja se koristi od nekih političara kako bi se postigla integracija Kosova u Evropi. Moramo ipak biti pažljivi da ne jurimo slepo prema šargarepi, nego da ističemo da bilo koje članstvo u EU može da se postigne posle ispunjenja uslova postavljenih i poštovanja strategije održavanje mira, etničke tolerancije, ekonomske reforme, i takođe gašenje nacionalizma, oportunitizma određenih političkih elita u uslovima stvaranja države, ekonomske nesigurnosti i političkog separatizma etničkih grupa i manjina.

Gledajući sa svetlije strane, EU je tamo da podrži Kosovo u procesu integracije. EU stvara svoju politiku za Kosovo. Uz evropsko partnerstvo usvojeno januara 2006. godine, EU je poslala jasnu poruku kosovskim vlastima da ispunjenje standarda UN-a nije samo potrebno za postavljenje puta za rešenje statusa, nego takođe za ispunjenje kopenhaskih političkih kriterija u dugoročnom smislu. Kriteriji su pravila koje definišu dali jedna država može da se pridruži EU. Zahteva da državne institucije sačuvaju demokratsku vladavinu i štite ljudska prava, funkcionisanje tržišne ekonomije i prihvate obaveze i namere EU.

Kao što smo videli u svakodnevnoj politici, EU ima nameru da postane glavna

Okrugli sto o pisanju ustava pomaže promovisanje demokratskih vrednosti na Kosovu

Dilon Kejs, OEBS misija na Kosovu

Bez obzira koji će biti ishod sadašnjih pregovora o konačnom statusu Kosova, njegov sadašnji ustav - Ustavni okvir Ujedinjenih nacija iz 2001. godine za privremenu samoupravu - ističe.

Kada dođe momenat, kosovski lideri moraju da budu spremni i sposobni da doprinesu procesu pisanja novog ustava koji će pokrivati snažne demokratske institucije i štiti ljudska prava.

Da bi pomogla da se izađe na kraj sa predstojećim problemima, OEBS misija na Kosovu je organizovala okrugli sto Parlamenta i stručnjaka o ustavnim pitanjima, koji je od 20. do 22 jula ove godine održan u Skoplju u Bivšoj Jugoslovenskoj Republici Makedoniji.

Predstavnici svih kosovskih zajednica, privremene vlade, kosovske Skupštine i različiti regionalni i međunarodni stručnjaci za ustav okupili su se u Skoplju da razmenjuju ideje.

Obraćajući se na uvodnoj sednici, šef misije, ambasador Verner Vnet, je rekao učesnicima: "OEBS organizuje ovaj događaj kao deo svoje stalne podrške za kosovske institucije. Cilj je da se usavršite, uvećate profesionalizam i znanje.

"Na osnovu dobre prakse iz drugih mesta u svetu i mišljenja stručnjaka na visokom nivou, dobićete dobar uvid u ustavni proces."

Priprema za budućnost

Ambasador Vnet je takođe rekao da nije namera da ova konferencija na bilo koji način utiče na ishod pregovora o

statusu, nego da pripremi kosovske zajednice za ono što sledi kasnije.

Učesnici su raspravljali o osnovnim ustavnim idejama

kao što su zaštita ljudskih prava, sistemi podele vlasti, sprovođenje ustava, decentralizacija ovlašćenja i institucija.

"Posebno me interesuju institucije, jer cilj mojih kolega i mene jeste potpuno funkcionišuća i efikasna vlada", rekla je Đilnaze Sulja, poslanik Alijanse za budućnost Kosova (AAK).

"Proces pisanja ustava je isto toliko važan kao i njegova sadržina. Održavanje okruglog stola otvara vrata za ono što treba da bude proces pisanja ustava."

Otvorena razmena ideja

Učesnici konferencije su

takođe hvalili organizaciju ovog okruglog stola, koji nije samo uputio u odlične prakse u pisanju ustava, nego je i omogućio otvorenu razmenu ideja i pristupa.

“Obuka ponekad može da bude jednosmerni proces, ali ovaj oblik zahteva gledišta i mišljenja svih učesnika da bi seminar mogao da radi na teškim pitanjima,” rekao je stručnjak za ustave Fredrik Lorenc iz grupe za javno međunarodno pravo i politiku (PILPG), koja daje besplatnu pravnu pomoć zemljama ili regionima koji učestvuju u sukobima

Ustavni priručnik

Stručnjaci iz Evrope i Amerike su radili sa OEBS-om u vođenju diskusija i pisanju priručnika o post-konfliktnim ustavima za ovu konferenciju.

Priručnik sa devet tematskih poglavlja na 116 stranica obuhvata uporedne analize

preko 150 ustava koje se kreću od odredaba iz preambula do zaštite manjinskih prava. Poglavlja odmeravaju razloge za i protiv različitih postupaka za izmenu i dopunu, za-

konodavne, izvršne i sudske strukture, izborne teme i čak daju formulacije da bi se pomoglo da se obezbedi pisanje detaljnih i održivih nacrti.

Primeri priručnika na albanskom, srpskom i engleskom podeljeni su učesnicima okruglog stola, njih 65.

Poređenje teorije i prakse

Pa ipak, niko nema nikakvih iluzija da bi čak i savršeno napisani ustav rešio kosovske probleme. Tokom cele istorije se pokazuje da je usklađivanje teorije i prakse težak zadatak.

“Ne možete gledati na neki dokument izolovano,” rekao je Lorenc iz PILPG-a. “I dalje je potrebna podrška javnosti, a potrebna je i podrška funkcionera i vlade da bi se on sprovodio”.

Ali putem razmene ideja i obezbeđivanjem instrumenata, veštine i znanja od strane OEBS-a i drugih, Kosovo sada stiče sredstva za stvaranje i održavanje više demokratskog društva.

Najnovija dešavanja u Skupštini

Franklin De Vrieze, OSCE Mission in Kosovo

Skupština usvaja reforme

Da bi poboljšala funkcionisanje Skupštine i ojačala nadzor nad vladom, Skupština je skoro jednoglasno usvojila, na svojoj plenarnoj sednici od 1-2. juna, obiman paket reformi, skupštinski plan standarda, koji je pripremio novi predsednik Skupštine. Narочito su između ostalog bile pozdravljene odredbe o redovnom vremenu za pitanja i odgovore. Tokom plenarnih sednica je juna, jula i avgusta jedan niz parlamentarnih pitanja predstavljen vladi. Do sada je na većinu pitanja, mada ne sva, odgovoreno. IPS partnerske organizacije su 23. juna održale zajedničku radionicu kao podrška paketu reformi. Nacionalni demokratski institut (NDI), OEBS misija na Kosovu i projekat koji finansira EAR u Skupštini, ponudili su najbolje prakse i konkretan savet poslanicima Skupštine i predstavnicima medija vezano za vreme za pitanja i raspravu o interpelaciji u Skupštini.

PDK i premijer Čeku o Zakonu o ratnim veteranima

Rasprava o interpelaciji povodom proglašenja Zakona o pravima ratnih veterana UČK, porodicama stradalih i civilnim žrtvama rada održana je za vreme plenarne sednice od 15. juna. U ime parlamentarne grupe PDK, Jakup Krasnići je otvorio raspravu sa tvrdnjom da izmene zakona koje su izvršene nakon njegovog usvajanja predstavljaju zloupotrebu vlasti od strane SPGS i premijera, koji "ima ingerencije da sprovodi zakon, ali ne i da ga potpisuje". Premijer Agim Čeku je rekao da je potpisao zakon, samo kao simbolični čin, zbog njegove važnosti. Podvukao je da je bio informisan o izmenama zakona tek pošto jer potpisan i odmah je tražio objašnjenje od SPGS-a. Zatim je rekao da se to pitanje trenutno ispituje u pravnoj službi UN-a u Nju Jorku, i da on prihvata zakon jedino u pbliku koji je Skupština usvojila. Nekoliko poslanika iz različitih parlamentarnih grupa dalo je izjave o ovom pitanju.

Delegacija Evropskog Parlamenta u poseti Kosovu

Delegacija Evropskog Parlamenta (EP), na čelu sa Doris Pak sa članovima Saveta za odnose sa zemljama jugoistočne Evrope, odborom za inostrane poslove i pododborom za bezbednost i odbranu, je 21. juna posetila Kosovo. EP delegacija je imala dugačak sastanak sa predsedništvom Skupštine zajedno sa predstavnicima EU komisije i UNMIK-a. Debata se bavila političkom situacijom na Kosovu sa posebnim akcentom na

tekućim pregovorima o utvrđivanju statusa, decentralizaciji, prisustvu međunarodne zajednice i ostvarenom napretku u primeni standarda. Takođe se govorilo o tome što kosovski Srbi nisu u institucijama. Ove dve delegacije usvojile su zajedničku izjavu, koja je potvrdila interes da se intenziviraju redovni odnosi između parlamenata.

Oproštajni govor SPGS Sorena Jesen-Petersena u Skupštini

SPGS Soren Jesen-Petersen je 29. juna održao oproštajni govor na plenarnoj sednici kosovske Skupštine. Izražavajući snažno ubeđenje da će ove godine status biti rešen, Jesen-Petersen je rekao šta treba da se uradi u vremenima koja predstoje: nastavak primene standarda, konsolidovanje i dalji nastavak prenosa ingerencija, oživljavanje privrede, izgradnja multi-etničkog društva, vladavina prava i jasan status. Vezano za status, odlazeći SPGS je izjavio da Kosovo neće biti podeljeno, da status mora da bude prihvatljiv za većinu dok je takođe potrebno razumeti šta manjine žele: "Računam na vas da obezbedite da dok se ne ostvari vaš san, on postane san svih drugih zajednica, tako da za druge ostvarenje vašeg sna ne postane noćna mora."

Članovi grupe za integraciju uključeni u skupštinske Odbore

Do kraja 2005. godine, šest političkih stranaka sa svim predstavnicima u Skupštini Kosova odlučilo je da formira svoju parlamentarnu grupu, odnosno grupu za integraciju. Zahtev nove grupe za uključenjem u skupštinske odbore izazvao je intenzivnu diskusiju u trajanju od nekolik meseci u skupštinskom predsedništvu u između šefova parlamentarnih grupa. Potreba za uključenjem nove grupe u odbore a da se ne "poremeti politička ravnoteža" u odbori, a, je naterala predsedništvo da na kraju pristane na predlog ORA-e da se uveća broj poslanika u svim funkcionalnim odborima sa 12 na 14, odnosno da se doda po jedan član iz opozicije i jedan iz vladajuće koalicije u sve funkcionalne odbore. Na plenarnoj sednici od 29. juna su usvojeni svi novi članovi odbora, uključujući i one iz grupe za integraciju.

Skupština raspravlja p izveštaju o stodnevnom radu vlade

Na plenarnoj sednici od 14. jula je premijer Agim Čeku imao izlaganje o izveštaju o stodnevnom radu vlade. Predstavio je najvažnije prioritete svoje vlade u pregovorima o statusu, primenu Standarda i izgradnju poverenja, i pozdravio 13 tačaka plana prioriteta Kontakt Grupe, koje će, kako je rekao, viti sprovedene istovremeno sa pregovorima o statusu. Usledila je plenarna debata koja je trajala više od šest sati. Poslanici Skupštine iz koalicionih partnera podržali su vladu u njenom radu i tražili veće nastojanje na realizaciji njenog programa. Opozicioni poslanici su kritikovali vladu zbog spore primene Standarda, kršenja zakona, nepotizma, korupcije i neuspeha u raspuštanju paralelnih struktura.

Skupština usvaja izgradnju administrativno-protokolnog centra u parku Grmija

Na plenarnoj sednici Skupštine od 17. jula raspravljalo se o izveštaju skupštinskog predsedništva i preporukama o administrativno-protokolnom centru u parku Grmija. Sa 52 glasa za i 18 protiv Skupština je usvojila nastavljjanje građevinskih radova. Poslanici Skupštine iz koalicionih partnera LDK i AAK odlučili su da se nastavi izgradnja iako su priznali da je bilo niz kršenja procedure i sukoba interesa kada je izabran ugovarač. Opozicija je žestoko reagovala na ono što je ona smatrala za 'ozakonjivanje nezakonitosti'. Jakup Krasnići (PDK) je zahtevao da se trenutni radovi obustave do sudske odluke. Gazmend Muhadžeri (ORA) je rekao da bez obzira na načelno pravo vladajuće koalicije da nadglasa opoziciju u određenim slučajevima, ona ipak nema pravo da ovo legalizuje. ORA je poslala pismo PZSRSG-a, Stivenu Šoku da od UNMIK-a traži poništenje odluke Skupštine. ORA se od prošle godine suprotstavlja odluci Skupštine koja je donesena za vreme mandata bivšeg predsednika Nedžata Dacija da se izgradi centar na Grmiji uz obrazloženje da je postupak nabavke ignorisan i da je to ispraznilo kosovski budžet.

Prioritetni Standardi Kontakt Grupe

Poslednji meseci Skupština aktivno radi da bi doprinela ispunjenju trinaest prioriteta standarda koje je Kontakt Grupa uspostavila u junu. Imenovan je šef nedavno uspostavljene službe za borbu protiv korupcije i usvojeni su svi članovi saveta nezavisne medijske komisije. I Skupština je uradila svoj deo u postupku imenovanja za Ombudsmana tako što je usvojila poslovnik. Po pitanju tri zakona koji su na listi prioriteta Kontakt Grupe, zakon o verskim slobodama je usvojen a zakon o kulturnoj baštini je prošao na prvom čitanju. I zakon o jezicima je usvojen ali su sada predstavnici turske zajednice stavili prigovor.

Turska zajednica stavlja prigovor na predlog zakona o jezicima

Na plenarnoj sednici Skupštine od 27. jula usvojen je predlog zakona o jezicima. Međutim, amandman čiji je cilj bilo poboljšanje pozicije turskog jezika je odbijen. Amandman glasi da "u opštinama u kojima neka zajednica, čiji maternji jezik nije jedan od službenih jezika na Kosovu, zastupljena sa najmanje 5% od ukupnog broja stanovnika te opštine, jezik te zajednice će imati status zvaničnog jezika u toj opštini (...), dok će turski jezik biti zvanični jezik u opštini Prizren". Odbijanje je došlo kao iznenađenje s obzirom da je amandman bio rezultat dogovora između vlade i turske stranke, koja je u vladajućoj koaliciji. Kasnije je parlamentarna grupa 6+, koju čine Turci i Bosanci, osporila zakon u skladu sa relevantnim odredbama Ustavnog okvira, pošto smatra da se radi o vitalnim interesima turske zajednice. On 2 August the Premijer, predsednik Skupštine i predsednik turske stranke su 2. avgusta potpisali jedan sporazum kojim potvrđuju svoju podršku odbijenom amandmanu. Međutim, 25. avgusta skupštinsko predsedništvo nije podržalo ovaj dogovoreni predlog. Pošto specijalni panel mora da se formira i njegove preporuke podnesu kasnije na plenarnoj sednici, predlog zakona o jezicima se ne može poslati SPGS-u na proglašenje. Kao posledica toga, ovaj uslov sa liste prioriteta standarda, koju je uspostavila Kontakt Grupa, tek treba da bude ispunjen.

Skupština razmatra svoju ulogu u ustavnom procesu

Jula je održano više sastanaka u Skupštini povodom pitanja pisanja ustava i buduće uloge koju će Skupština imati u ovome. Skupštinski odbor o pravnim, sudskih i pitanjima Ustavnog okvira raspravljao je o predlogu i predsedavajući AAK parlamentarne grupe je stavio zahtev za plenarnom debatom o pisanju nacrtu ustava. Predsedništvo Skupštine je odlučilo da je potrebno više vremena i koordinacije da bi se razmotrila tačna uloga Skupštine i odredio vremenski raspored za postupak pisanja nacrtu.

Novi sekretar Skupštine

Nakon dugog postupka zapošljavanja, Predsedništvo Skupštine je izabralo Ismeta Krasnićija za novog sekretara Skupštine. Ismet Krasnići je rođen 10.6.1958. godine u Negrovcu u opštini Glogovac. Diplomirao je prava 1980. godine. Od 1984. je radio na različitim mestima udruženju poljoprivrednih zadruga, ali najčešće kao sekretar. Kao sekretar Skupštine, Krasnići za prioritete smatra profesionalizam radnika Skupštine, kvalitetne tehničke službe i efikasnu administraciju, te saradnju sa međunarodnim organizacijama koje pomažu Skupštinu.

Institucija Ombudspersona na Kosovu objavljuje šesti godišnji izveštaj (2005-2006)

11. jula je institucija Ombudspersona na Kosovu objavila šesti godišnji izveštaj (2005-2006), prvi koji je poslat direktno Skupštini Kosova a ne Specijalnom predstavniku generalnog sekretara UN-a.

Pokrivajući period od 1. jula 2005. godine do 30. juna 2006. ovaj izveštaj obuhvata godinu tranzicije ove institucije posle čega ona treba da nastavi ka potpunoj kosovonizaciji. Po prenosu sa međunarodnog na domaći Ombudsperson, mandat institucije je definisan UNMIK-ovom Uredbom (2006/06) donešenom u februaru. Skupština Kosova je sada u procesima zapošljavanja novog Ombudspersona i nacrta zakona o instituciji Ombudspersona.

Godišnji izveštaj predstavlja ocenu ljudskih prava na Kosovu sa gledišta vršioca dužnosti Ombudspersona, g-dina Hilmija Jašarija. Izveštaj takođe predstavlja mandat, aktivnosti i buduće perspektive institucije.

I pored faze tranzicije u kojoj se institucija trenutno nalazi, Jašari je izjavio da "institucija nastavlja da se bavi problemima sa kojima se ljudi suočavaju svakodnevno." Tokom perioda za izveštavanje, više od 4000 ljudi je kontaktiralo instituciju u vezi sa žalbama ili savetima, i to je trajalo 78 dana u centru institucije i u kancelarijama na terenu.

"Nedostatak odgovornosti

javne administracije, nedovoljna zaštita prava manjina, nedostatak sistema socijalne zaštite, korupcija, nepotizam i organizovani kriminal su glavni faktori koji su uticali na sistem nesigurnosti građana u zakon." Jašari je rekao. "Ovi

faktori su uticali da dobro funkcionisanje zakonodavnih vlasti i sudstva slabi." Izveštaj takođe pokazuje zabrinutost u vezi sa povećanom marginalizacijom pitanja ljudskih prava u političkim pregovorima o budućem statusu

Kosova.

Jašari je pozvao političare, vladine zvaničnike i javne službenike da nastave svoju podršku Instituciji Ombudspersona tako da zaštita i poštovanje ljudskih prava postanu stvarnost na Kosovu.

Šta je institucija Ombudspersona na Kosovu?

Uspostavljena po Uredbi broj 2000/38, Institucija Ombudspersona je nezavisno telo koje ima za cilj rešavanje sporova koji se tiču navodnog kršenja ljudskih prava ili kršenje odnosa između pojedinaca/grupa, pojedinačnih/zakonodavnih tela i Privremene Civilne administracije ili bilo koje domaće ili centralne institucije na Kosovu. On/ona prima žalbe, pokreće inicijative i prati politiku i zakone koje su vlasti usvojile, da bi se osiguralo da se njima poštuju ljudska prava i da postoji potreba za dobrom vladavinom na Kosovu.

Ko je Ombudsperson na Kosovu?

Ombudsperson na Kosovu je nepristrasna osoba, u međunarodnim vodama dobro poznata po njegovom/njenom visokom moralu i predanosti ljudskim pravima. Nju/njega imenuje Specijalni predstavnik generalnog sekretara Ujedinjenih Nacija (SPGS UN-a). Postoji dva zamenika. Pomažu im savetnici u vezi sa zakonima, istražitelji i administratori.

Gde je osnovana prva institucija Ombudspersona na Kosovu?

Prva institucija Ombudspersona na svetu je osnovana u Švedskoj 1809. Na švedskom je "ombudsman" nezavisna osoba koja nadgleda da li vlasti poštuju zakon. Mnoge zemlje su usvojile slične modele koristeći različita imena, kao što su Zastupnici naroda, Javni posrednici itd. Nedavno je institucija Ombudspersona uspostavljena svuda po svetu, uključujući Bosnu i Hercegovinu, Mađarsku, Irsku, Poljsku, Sloveniju, Španiju i zemlje Latinske Amerike.

Zašto je institucija Ombudspersona važna za privremenu civilnu administraciju?

Poštovanje ljudskih prava i dobra vladavina su dužnosti svih civilnih administratora. To je direktan znak njihove efikasnosti i visokog profesionalnog standarda. Institucija Ombudspersona nije protiv administracije, već za dobru vladavinu i ljudska prava. Ombudsperson utiče da administracija bude transparentnosta i otvorena ka javnosti.

Približavaju se izbori.

Čad Rodžers je direktor NDI-a za Kosovo

Mi ne znamo tačno kada će zakonski okvir biti donesen ili kakav će on biti, ali znamo da će se izbori na Kosovu na lokalnom i nacionalnom nivou održati najverovatnije u periodu od sledećih 12-18 meseci.

Dok ovo može da izgleda kao obična najava za sve koji imaju veze sa političkim partijama, građanskim organizacijama i medijima, važno je imati u vidu da se politika značajno menja u predizbornom periodu.

Reči koje se izgovoraju za štampu mogu mnogo značiti, rad u partijama mora da se poveća, a razvoj politike da se pojača. Predstojeće nedelje

trke za novim članovima, izgradnje boljih ogranaka i identifikovanje pitanja koja su važna za glasače će povećati tu brzinu.

Naše obuke u NDI-u mi često počinjemo naglašavajući osnovno u političkim organizacijama: ljude, novac, ideje i vreme. Vreme je često zaboravljeno, dostupno podjednako za sve, ali samo od strane nekolicine korišćeno kao prednost u borbi protiv protivnika.

Kako neka partija može da koristi vreme za svoju prednost? Ako vas zamole pre izbora da regrutujete 50 novih članova, u vreme kada svaka partija pokušava da

uradi isto možete završiti zadatak, ali najverovatnije uz velike troškove i poteškoće. Sada, zamislite da vam je dat ovaj zadatak ali da imate 50 nedelja da ga završite. Možete da regrutujete nove članove, i postoji dobra šansa da neko od onih koje ste regrutovali izgradi jaku vezu sa partijom i da počnu da oni sami regrutuju nove članove. Ova kumulativna dobit je jednostavna ilustracija o tome kako do maksimuma može da se iskoristi predizborna kampanja.

Ukratko, ako hoćete da koristite vreme za zastupanje neke politike, morate da imate plan. Planiranje kampanje je

jednostavan pokušaj, treba da izračunate broj glasova za koje mislite da su vam potrebni da bi ste pobedili, da ih podelite prema istoriji glasanja u svakoj glasačkoj jedinici. Onda treba izgraditi kratku listu pitanja koja odgovaraju onima koji vas trenutno podržavaju, i onima koji možda žele da glasaju za vas, u tolikom broju da možete da postignete vaše ciljeve.

Teško je izabrati pravu temu, iako imate realne ciljeve i čak iako ste disciplinovani tako da možete da ih se držite sledećih 12-18 meseci. Svaki kandidat koji je ikada imao disciplinsku meru u nekom trenutku se žali svom timu zaslužnom

za kampanju o tome koliko je umoran ponavljajući neke stvari, objašnjavajući iste ideje i raspravljajući o istim temama.

Zašto ponavljati? Postoji više od milion glasača koji imaju pravo da učestvuju u budućim izborima i svako od njih vodi svoj život. Jedan intervju na televiziji ili novinama, jedan veliki pano za reklame, ili jedna brošura neće stići do svakog od njih. To je konstantni rad sa medijima da bi se dostiglo da glas stigne do svih onih koje imate za cilj.

Partije i kandidati će često reći da je isuviše rano da se započne planiranje za sledeću kampanju, ali postoji pet stvari koje bi ste trebali da uradite:

1. Imenujte organizatora kampanje

Ovo može ali ne mora da bude vaš eventualni predsednik kampanje, ali njihov posao je da počnu sa pripremama vaše partije i parlamentarne grupe za izbore. To znači da organizacija bude aktivna, sa fokusom na izborne ciljeve, dok svako ostaje zauzet svojim dnevnim dužnostima u okviru partije, a najmanje jedna osoba ima predstojeću kampanju kao centar svog rada.

2. Napravite budžet

Pre nego što počnete da prikupljate novac potrebno je da znate koliko novca vam je potrebno. Za stvari kao što su štampanje, reklamiranje i javna dešavanja treba para. Počnite sa ispitivanjem budžeta poslednje kampanje i proveravanjem koje su se cene na tržištu izmenile. Pored ovoga,

razgovarajte sa stranačkim zvaničnicima i onima koji rade kampanju da bi ocenili šta je bilo vredno a šta ne.

3. Istražujete.

Istraživanje može biti u obliku ankete (kvantitativno) ili fokus grupa (kvalitativno) ali treba da bude usmereno na ocenu stava opšte javnosti prema liderima, strankama, veće probleme (n. pr. vladine prioritete u trošenju) i raspoloženja. Javnimnjenje, za koje svi pretpostavljamo da ga znamo, često se menja brže nego što možemo da primetimo. Stranke koje otkrivaju nova pitanja koja se pojavljuju, a ne tekuća pitanja, biće bolje pripremljene u narednim kampanjama(s).

4. Ocenite svoju organizaciju.

Izbori predstavljaju zbir glasačkih listića, i nisu namera naših dobrovoljaca. U neko vreme moramo dobro da se zagledamo u sebe i u svoje partijske ogranke i da dobro pogledamo ko stoji ispod i iznad našeg rada. Moramo da ocenjujemo sadašnje članstvo, aktivnosti i prikupljanje novca i moramo da znamo koji ogranci imaju kapacitet da postignu one ciljeve koji su zamišljeni. Podjednako je važno i razmišljati u smerovima izvan kapaciteta – koji ogranci imaju obilje sredstava koji treba da se premeste u okviru partije zarad boljih efekata.

5. Kucajte na vrata.

Glasači mogu da vas vide na televiziji ili u Skupštini i da čitaju o vama u novinama,

ali ono što im zaista znači je lični kontakt. Čitava stranka treba da kuca na razna vrata, da sluša žalbe ideje i emocije. Ne morate uvek da rešite problem tog trenutka, ali važno je da vaši glasači veruju da ste ih ispoštovali direktnim kontaktom. Želimo da svaki glasač zna da ga slušamo, razumemo i da se brinemo o njemu.

Zaključak je da postoji mnogo toga što ne znamo o sledećim izborima.

Kao stranka, imate toliko mnogo toga o čemu možete započeti da pišete, da birate i da planirate.

Nacionalni demokratski institut olakšava planiranje i pomaže individualnim kandidatima da počnu da sakupljaju planove za kampanju za predstojeću godinu.

Tokom jeseni usresredićemo se na obuke koje se sastoje od pisanja platforme i organizovanja stranke i da time nastave našu uspešnu 'Akademiju za obuku stranačaka' čime će pomoći da se u strankama obuči kadar iskusnih i informisanih aktivista.

Kad sednete da razmišljate o prvom nacrtu plana za kampanju, razmišljajte o sledećim izborima kao o nekom intervjuu za posao. Problem je što ne znamo kakve će se kvalifikacije tražiti za posao ... moramo da pretpostavljamo viziju naše partije za budućnost Kosova i da je predstavljamo sa poverenjem i stabilnosti.

Rodžers je usmeravao političke partije iz Jermenije, Bosne i Hercegovine, Iraka, Kosova, Kurgizstana, Makedonije i Moldavije.

Nastavak sa strane 15

snaga u budućem međunarodnom prisustvu. Zajednički cilj EU i Kosova je da obezbede da Kosovo postane dostojni partner, koji napreduje prema integraciji zajedno sa ostalim delom zapadnog Balkana. Važno za evropsku integraciju i postajanje dostojnim partnerom je ekonomska i fiskalna reforma i sprovođenje zakona za zaštitu strani investitora. Sve će ovo osnažiti kosovske političke i ekonomske mogućnosti.

Ali potrebno je više od same zaštite ekonomije, trgovine i investicija. Evropska integracija znači takođe i sprovođenje evropskih standarda u obrazovanju, zdravlju, radu i socijalna pitanja. Nastaviće se!

Npomena: Ovaj članak ne odražava gledišta projekta finansiranog od EU 'dalja podrška Skupštini Kosova', koji se rukovodi od Evropske agencije za rekonstrukciju i sprovodi se od konzorcijuma skupština Francuske, Nemačke, Belgije i Slovenije i Institute International de Paris la Défence, i ni na bilo koji način ne predviđa aktivnosti i politiku u ovoj sferi. Sadržaj je odgovornost samog autora. Informacije koje se tu nalaze, uključujući i izražavanje mišljenja i bilo koje projekcije ili predviđanja, su dobivena ili proistekla od izvora kojem autor veruje i misli da su verodostojni ali nisu garantovani po pitanju tačnosti i celokupnosti. Informacija se daje bez obaveze i razumevanja da bilo koja osoba koja na osnovu članka promeni mišljenje ili počinje postupiti drugačije, čini to u potpunosti u sopstvenom riziku.

OEBS-ovi stažisti u poslaničkim grupama organizuju konferencije o pitanjima politike

Ljabinot Hodža, OEBS misija na Kosovu.

U jednom stimulativnom i dobro organizovanom okruženju, sali za sastanke sa 40 do 50 učesnika željnih da doprinesu, oni su učestvovali u angažovanim raspravama koje su se završile sa jasnim preporukama za dalji rad. Ovo je tokom celog juna ove godine moglo da se vidi, više nego ikada ranije, u kosovskoj Skupštini. To je opšta slika konferencija koje su dobro osmislile parlamentarne grupe u Skupštini.

Prema učesnicima, pošto su bili pozvani na vreme, dobili neophodne informacije i značajna uveravanja lokalnih i regionalnih stručnjaka, onda je bilo lako angažovati se i dati doprinos. Rezultati su efikasno javljeni medijima, koji su preneli informacije široj javnosti. Ovo je razjasnilo stanovište parlamentarnih grupa o nizu političkih pitanja, oslikalo njihovu buduće angažovanje, i dalo pred-

viđanja za smerove kojima će grupe ići po ovim pitanjima.

Konferencije su organizovali mladi ljudi koji su na šestomesečnom programu stažiranja a koji finansira OEBS misija na Kosovu. Pored finansijske podrške, misija je stažistima obezbedila i obuku koja je skrojena tako da ih osposobi da izvršavaju svoje najvažnije zadatke tokom čitavog perioda u Skupštini. Kursevi su održani u bliskoj saradnji sa šefovima poslaničkih grupa (LDK, PDK, AAK, ORA, 6+ i SLKM), kao i sa poslanicima. Poslanička grupa Za integraciju nije učestvovala u programu pošto ova grupa nije postojala kada je program započet, ali će se uključiti u svaki nastavak programa stažiranja.

OEBS je sa sprovođenjem programa stažiranja za kosovsku Skupštinu krenuo sredinom 2005. godine i projekat je nastavljen tokom

cele 2006. godine. U programu učestvuje 23 stažista sa ugovorima na po šest meseci. Stažisti su izabrani i raspoređeni u kancelarije poslaničkih grupa. Uglavnom su se bavili svakodnevnim kancelarijskim poslom, uvećavajući podršku za šefove poslaničkih grupa. Tokom cele obuke i vođenja, povećavala se sposobnost stažista da prodube internu saradnju da bi to doprinelo kapacitetu poslaničkih grupa u Skupštini da razvijaju doslednu politiku i profil parlamenta.

Poslaničke grupe LDK i ORA organizovale su posebne konferencije o pitanjima mladih koje su se uglavnom bavile sprovođenjem akcionog plana kosovske omladine (APKO). Oni koji su radili na vrbovanju i uspostavljanju APKO-a su učesnicima objasnili glavne moguće koristi njegovog sprovođenja i pozivali predstavnike organa

koji donose zakone da im pomognu. PDK parlamentarna grupa se bavila "Energijom i privatizacijom," dajući preporuke za nastavak rada u cilju uvećanja kosovskog potencijala za proizvodnju električne energije dajući svoje predloge o novoj politici. AAK parlamentarna grupa se na svojoj konferenciji bavila "Stimulisanjem domaćih poljoprivrednih proizvoda" i okupila najvažnije poljoprivredne proizvođače, kao i institucije. Oni su izneli politiku koja utiče na poljoprivrednu proizvodnju i plasiranje proizvoda na kosovsko i regionalno tržište. Na konferenciji su bili predstavnici evropskih institucija, što je ovoj konferenciji dodalo evropsku dimenziju. Poslanička grupa 6+ bavila nastavom na turskom i bosanskom jeziku na Kosovu," sa akcentom na poteškoćama na koje ove dve zajednice nailaze u obrazovanju, počevši od razumljive potrebe za obezbeđivanjem udžbenika i drugog školskog materijala na maternjem jeziku. SLKM grupa je pripremila konferenciju o položaju srpske zajednice u kosovskim institucijama, koja treba da se održi kasnije ove godine.

Pored pomaganja parlamentarnim grupama, program stažiranja je učesnicima pružio priliku da shvate rad Skupštine. Na kraju, uspeh ovog programa obezbeđuje da će se on nastaviti u bliskoj budućnosti, ako ne i duže.

Izjava misije IPS-a

Inicijativa za podršku Skupštini (IPS) je mehanizam za saradnju organizacija koje su povezane demokratskim programima za podršku skupštine Kosova, pokušavajući da ojačaju Skupštinu Kosova i da je učine profesionalnijom. Rad IPS-a je usredsređen na demokratsku i političku kulturu zasnovanu na prihvatanju i poštovanju demokratskih procedura, transparentnosti i odgovornosti narodu, razvoju i sprovođenju zakonite politike, izvršnog nadzora, poštovanju višejezičnosti i učešću u regionalnim i parlamentarnim kontaktima.

Partneri IPS-a dele informacije i koordinišu programima u toku identifikacije potreba koje su u direktnoj vezi sa Skupštinom. Kao koordinator za IPS, OEBS misija na Kosovu povezuje sve partnere IPS-a i saziva redovne sastanke u saradnji sa predstavnicima skupštine. Bilten IPS-a pruža informacije širokoj domaćoj i međunarodnoj javnosti, o razvoju u Kosovskoj skupštini kao i o programima IPS-a.

Trenutni učesnici IPS-a:

Fridrih Ebert Štiftung (FES), Konrad Adenauer Štiftung (KAŠ), Projekat parlamentarne prakse na istoku i zapadu (PPPZ), Evropska agencija za rekonstrukciju (EAR) u saradnji sa Konzorcijumom parlamenata Francuske, Nemačke, Belgije, Slovenije i Međunarodnim institutom za odbranu sa sedištem u Parizu, Američka agencija za međunarodni razvoj (AAMR) u saradnji sa Nacionalnim demokratskim institutom, Program Ujedinjenih Nacija za razvoj (PUNR) u saradnji sa Međuparlamentarnom unijom (MPU), OEBS misija na Kosovu i Kosovska skupština.

Uredničko veće:

Sven Lindholm, Franklin De Vrieze, Skender Durmishi, Blerim Vela, Alfons Lentze, Chris Cycmanick, Ramë Manaj, Edmond Efendija, Krenar Loshi, Mahir Shehu, Labinot Hoxha.

Grafika i dizajn: Špend Kada

Sedište Misije OEBS, 10000 Priština

Tel. (+381-38) 500 162 Fax: (+381-38) 500 188

kontakt: franklin.devrieze@osce.org

<http://www.osce.org/kosovo>

Zapažanja koja su navedena u ovoj novini su autorova i ne oslikavaju poglede Skupštine, misije OEBS-a na Kosovu ili organizacije koje su partneri u IPS.

Slike u ovom broju:

OEBS : 5, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 23. Express: Astrit Ibrahim: 1, 2, 7, Fisnik Dobreci: 3, 10. Ermal Meta: 4. Chad Rogers: 21.